

Inhabilitet hos medlemmer af fagkyndigt udvalg

FOB nr. 88.213

Til brug for afgørelsen om afskedigelse af et antal videnskabelige medarbejdere ved Københavns Universitet nedsatte et institut under Det Naturvidenskabelige Fakultet et fagkyndigt udvalg bestående af 6 medlemmer, heraf 3 videnskabelige medarbejdere ved instituttet. Udtalt over for Undervisningsministeriet, at de 3 medlemmer fra instituttet måtte anses for inhabile, jf. forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1.

Meddelt Undervisningsministeriet, at det er af væsentlig betydning, at universitetsorganerne i en sag med så væsentlige retssikkerhedsmæssige aspekter som afskedigelse af et antal medarbejdere gives den fornødne tid til at tilvejebringe det tilstrækkelige grundlag for afgivelse af indstilling m.v. til ministeriet.

(J. nr. 1988-849-70).

Advokat A klagede for B over Undervisningsministeriets afgørelse i skrivelse af 11. maj 1988 vedrørende afskedigelsen pr. 1. april 1986 af B fra hans stilling som lektor ved Københavns Universitet.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at B i skrivelse 25. oktober 1985 fra rektor ved Københavns Universitet modtog meddelelse om afskedigelse pr. 1. april 1986 fra stillingen som lektor ved Kemisk Centralinstitut (KCI), Kemisk Laboratorium II. B havde været ansat på universitetet siden 1962. Baggrunden for afskedigelsen var stillingsnedlæggelser som led i budgetnedskæringer for 1986.

Beslutningen om afskedigelse af B var baseret på følgende:

I skrivelse af 27. marts 1985 til fakultetsrådet meddelte dekanen for Det Naturvidenskabelige Fakultet, at nedskæringerne måtte resultere i afskedigelse af et antal videnskabelige medarbejdere. Fakultetets indstilling om, inden for hvilke fagområder der skulle ske besparelser og omfanget af besparelser fordelt på fag, skulle foreligge for Direktoratet for de Videregå-

ende Uddannelser inden udgangen af april 1985. Dekanen anførte i skrivelsen bl.a.:

»...

Eksekvering af reduktioner ved afskedigelser.

...

b) Afskedigelser skal ske iflg. HSU (Hovedsamarbejdsudvalget; min bemærkning) reglerne, hvor et afskedigelsesområde afgrænses, og man herefter afskediger efter princippet:

Medarbejdere med mindst anciennitet afskediges først.

Et afskedigelsesområde kan være:

- et fakultet, hvilket ikke bliver accepteret af ministeriet efter hvad der foreligger oplyst.

- et centralinstitut.

- et institut, hvorunder nedlæggelse af et institut kan komme på tale.

- en veldefineret afdeling i et institut, hvorunder nedlæggelse af afdelingen kan komme på tale...«

Fakultetsrådet vedtog den 2. april 1985 en fordeling af nedskæringerne, som indebar, at der ved KCI skulle afskediges 6, heraf en EDB-medarbejder.

KCI indstillede og fakultetsrådet tiltrådte, at der til brug for vurderingen af den nærmere placering af reduktionerne indenfor faget skulle foretages en fagkyndig vurdering af instituttets samlede funktion med assistance udefra.

Der blev herefter nedsat et fagkyndigt udvalg bestående af 6 medlemmer, heraf 3 videnskabelige medarbejdere ved KCI. Udvalget fik følgende kommissorium:

»Udvalget skal gennem en prioriteret indstilling udtale sig om, hvordan centralinstituttet ved nedlæggelse eller beskæring af enkelte af centralinstituttets funktioner eller ved beskæring af centralinstituttet som helhed bedst gennemfører den forlangte reduktion. Afskedigelser skal ske efter

gældende retningslinier og således, at centralinstituttets funktioner skades mindst muligt.«

De tre videnskabelige medarbejdere ved KCI var forskningsprofessor C, professor D og lektor E. De eksterne medlemmer var 2 professorer fra Danmarks Tekniske Højskole og en professor fra Danmarks Lærerhøjskole.

Udvalget indhentede fra de enkelte medarbejdere ved instituttets forskellige laboratorier en redegørelse for bl.a. den pågældendes videnskabelige, undervisningsmæssige og administrative aktivitet. Redegørelserne skulle foreligge senest den 7. maj 1985. For B, blev redegørelsen afgivet af bestyreren for Kemisk Laboratorium II.

Den 22. maj 1985 afgav udvalget sin indstilling til KCI. Udvalget anførte:

»Det fagkyndige udvalg har under sit arbejde været opmærksom på de af Hovedsamarbejdsudvalget ved Københavns Universitet udarbejdede retningslinier af 24. juni 1983 vedrørende afskedigelser...

Udvalget anser det for afgørende, at de anbefalinger, som udvalgets indstilling rummer, er afgivet af et *enigt* udvalg. Udvalgsindstillingen tager sit udgangspunkt i kommissoriets ønske om at forøve »mindst mulig skade på Centralinstituttets funktioner«. Udvalget fortolker her »funktioner« som forsknings- og undervisningsopgaver, jf. lovgivning om universiteter, idet administrative opgaver afledt heraf dog også er inddraget i overvejelserne.

Udvalget har indledningsvis anlagt et overordnet synspunkt ved betragtning af KCI's funktioner. Det har ikke været muligt at udpege én enkelt funktion af tilstrækkeligt omfang, som på forsvarlig vis har kunnet foreslås bortskåret. Udvalget er derefter enstemmigt nået frem til, at de i bilag 9 nævnte forskningsområder ubetinget bør bevares.

Udvalget indstiller, at de i bilaget nævnte personer, der anses for centrale for de pågældende områders funktionsdygtighed, friholdes i en afskedigelsessituation. Udvalget ønsker hertil at knytte den bemærkning, at de udvalgte områder ikke er umiddelbart sammenlignelige, idet udvælgelsen er baseret på det aktuelle forskningspotentielt, herunder også på det forhold, at visse af de pågældende områder har påkaldt sig særlig bevågenhed i form af allerede givne eller tilsagte større bevillinger.

Udvalget har ikke medtaget de faste professorer i bilag 9, da disse indtager noget af en særstilling i styrelselovmæssig henseende.

Vi ønsker samtidig at *understrege*, at den handling at tilslutte sig et højt-prioriteret forskningsområde ikke i sig selv fremover bør kunne gardere mod afskedigelse. På den anden side må udvalget *stærkt anbefale* personer, der har en mistanke om, at de ikke er så idérige, at søge samarbejdsformer, hvor deres indsats kan føre til større videnskabelig produktivitet.

Udvalget har i øvrigt fundet det hensigtsmæssigt *i den aktuelle situation* at betragte hvert af de fem kemiske laboratorier som »områder«, der de facto og de jure eksisterer og har eksisteret de sidste tyve år.

På dette grundlag indstiller udvalget, at der i en afskedigelsessituation foretages indskrænkninger af de følgende 5 områder i den angivne rækkefølge:

1. Organisk Polarografi (Kemisk Laboratorium II),
2. Matematik (Kemisk Laboratorium III),
3. Røntgenkrystallografi (Kemisk Laboratorium I),
4. Statistisk Mekanik for Polymere i Opløsning (Kemisk Laboratorium III),
5. Mikrobølgespektroskopi (Kemisk Laboratorium V).

Denne indstilling skal ses som et udtryk for, at en nedlæggelse eller beskæring af disse områder efter udvalgets opfattelse vil have de mindst skadelige konsekvenser for Kemisk Centralinstituts samlede fremtidige funktion. Dette begrundes dels i udvalgets manglende tillid til visse af disse områders videre udvikling, dels i graden af deres relevans for Centralinstituttets samlede funktion.«

Det fremgik af indstillingen, at udvalget havde modtaget skriftlige henvendelser fra bl.a. civilingeniørernes tillidsmand og Magistrenes Universitetslærerforening, som understregede, at udvalget skulle prioritere *områder*, hvorefter den konkrete stillingsreduktion skulle ske efter Hovedsamarbejdsudvalgets retningslinjer.

Blandt de i bilag 9 nævnte »personer, der anses for centrale for de pågældende områders funktionsdygtighed«, var forskningsprofessor C og lektor E.

»Organisk Polarografi« blev varetaget af B.

På møde den 28. maj 1985 behandlede og tiltrådte fakultetsrådet KCI's indstilling om budgetnedskæringer, som var baseret på det fagkyndige udvalgs indstilling.

På møde den 8. oktober 1985 traf fakultetsrådet endelig beslutning om at indstille i alt 14 personer til afskedigelse i 1986, herunder B. Dekanen underrettede i skrivelser af 9. og 21. oktober 1985 rektor herom. Han oplyste, at tillidsmænd fra bl. a. Dansk Magisterforening havde afgivet skriftlige udtalelser og havde været indbudt til mødet.

Magisterforeningen havde i skrivelse af 16. august 1985 til rektor rejst nogle spørgsmål, navnlig om afgrænsning af faglige områder. Foreningen fandt, at det anciennitetskriterium, som efter Hovedsamarbejdsudvalgets retningslinjer skulle lægges til grund ved uansøgt afsked, burde bringes i anvendelse på det størst mulige område. At definere et område med henvisning til reduktionsbehovet, og at udnævne enkeltpersoner til områder, var uacceptabelt. Rektor besvarede i skrivelse af 11. september 1985 foreningens henvendelse, idet han bl.a. anførte, at Hovedsamarbejdsudvalgs-retningslinjerne ikke indeholdt holdepunkter for, at områder ikke kan være så små, som »findes nødvendigt af faglige hensyn«, eventuelt kun omfatter en enkelt medarbejder.

I skrivelse af 25. oktober 1985 meddelte rektor B afsked med 6 måneders varsel til udgangen af april 1986. Skrivelsen var vedlagt bl.a. fakultetets (dekanens) ovennævnte skrivelser af 9. og 21. oktober 1985.

B protesterede i en skrivelse til rektor over afskedigelsen. Han henviste bl.a. til Hovedsamarbejdsudvalgs-retningslinjerne og til, at den »ad hoc«-fortolkning af begrebet område, som inden for KCI havde medført 5 enkeltmandsområder, var uberettiget.

I en skrivelse til B henviste rektor om begrebet område i forbindelse med afskedigelsesproceduren til sin skrivelse af 11. september 1985 til Dansk Magisterforening.

B klagede til undervisningsministeren over afskedigelsen.

Ministeren oversendte B's henvendelse til Direktoratet for de Videregående Uddannelser, som indhentede en udtalelse fra Københavns Universitet. Universitetet henviste i sin udtalelse til en udtalelse fra KCI, som bl.a.

redegjorde for forløbet med nedsættelse af et fagkyndigt udvalg og fremsatte nogle bemærkninger til områdeinddelingen inden for kemi.

Direktoratet fandt ikke grundlag for at kritisere universitetet i forbindelse med afskedigelsen af B og tilbagesendte sagen til undervisningsministeren.

I skrivelse af 30. september 1986 til B meddelte Undervisningsministeriet, at ministeriet ikke kunne ændre universitetets beslutning vedrørende nedlæggelse af B's stilling. Ministeriet anførte bl.a.:

»...

Ministeriet er ikke kompetent til at tage stilling til de faglige spørgsmål, der indgår i sagen, og Direktoratet for de Videregående Uddannelser udbad sig derfor efter modtagelsen af Deres klage af 25. februar 1986, som det fremgår af skrivelse af 6. marts 1986 til Dem, en udtalelse fra Københavns Universitet...

Under henvisning hertil skal man udtale, at ministeriet må forstå udtrykket enkeltmandsområde således, at området er indgået som en i det mindste meget væsentlig del af Deres arbejde, og at det ikke på tilsvarende måde indgår som noget centralt eller væsentligt i stillingsindholdet for andre ansatte ved laboratoriet...

For så vidt angår spørgsmålet om Deres placering i et »enkeltsmandsområde« må man i øvrigt henholde sig til den fra Kemisk Centralinstitut gennem det naturvidenskabelige fakultet og universitetet fremsendte erklæring, hvori det er fastholdt, at De alene er omfattet af området polarografi ved Kemisk Laboratorium II.

For så vidt angår forholdet til anciennitetsprincippet skal ministeriet afsluttende bemærke, at det for spørgsmålet om stillingsnedlæggelse og dermed afsked afgørende først og fremmest må være en faglig planlægning med stillingtagen til, hvilke områder der i den givne situation kan beskæres eller nedlægges, og at det er pålagt universitetet at gennemføre besparelser i overensstemmelse hermed...«

På B's vegne klagede advokat A i skrivelse af 24. april 1987 til mig over Undervisningsministeriets afgørelse. Han opdelte sin klage i 4 punkter:

»1. afskedigelsen er ikke sagligt begrundet/er båret af usaglige hensyn,

2. sagen har ikke været fyldestgørende oplyst og forberedt,
3. det fagkyndige afskedigelsesudvalg har været (delvis) inhabilt, og
4. myndighederne har undladt at høre (B), forinden beslutning om afskedigelse blev truffet.«

Vedrørende pkt. 1 anførte advokat A bl.a., at afskedigelsen af B, som var sket på grundlag af en opdeling af områder bemandet med en enkelt medarbejder, var en usaglig omgåelse af det anciennitetsprincip, der var fastslået i Hovedsamarbejdsudvalgs- retningslinjerne.

Vedrørende pkt. 2 henviste advokat A til, at det fagkyndige udvalg kun havde haft ca. 1 måned til at afgive indstilling og alene havde afgivet indstilling på grund af de skriftlige redegørelser fra de enkelte medarbejdere. Han påpegede vedrørende pkt. 3, at 3 af udvalgets medlemmer var ansat ved KCI og dermed havde indtaget en partslignende rolle i afskedigelsesprocessen. De »områder«, som disse tre medarbejdere var tilknyttet, blev da også i udvalgets indstilling helt friholdt. Vedrørende pkt. 4 fremhævede han, at B ikke inden KCI's indstilling om afskedigelse eller inden fakultetsrådets/ rektors beslutning havde fået lejlighed til at gøre sig bekendt med beslutningsgrundlaget eller til at udtale sig.

Jeg oversendte med skrivelse af 5. maj 1987 advokat A's klage til Undervisningsministeriet til samlet besvarelse, idet ministeriet ikke tidligere havde haft lejlighed til at tage stilling til klagepunkterne 2-4, som kunne have betydning for afgørelsen af pkt. 1.

Undervisningsministeriet indhentede i anledning af klagen en udtalelse fra universitetet, som anførte:

»Hermed tilbagesendes bilagene tillige med Det Naturvidenskabelige Fakultetsråds besvarelse af 3 juni 1987 af punkterne 2-4 ledsaget af en række bilag. Universitetet kan henholde sig til denne svarskrivelse...

Man skal endelig til klagepunkterne 2-4 bemærke, at det forhold, at en medarbejder har tjenestefrihed uden løn, som tilfældet var med lektor (B), og opholder sig på et sted, hvor det er særdeles vanskelig at kontakte ham, efter universitetets opfattelse ikke kan have indflydelse på de beslutninger, det var nødvendigt at tage i en så tidsmæssig presset situation som den, der var tale om i foråret 1985.

Det foreligger endvidere - jf. de bilag fra Det Naturvidenskabelige Fakultet, der er fremsendt - dokumenteret, at (B) har været orienteret, og at skrivel-

sen af 24. maj 1985 efter universitetets opfattelse burde have givet (B) lejlighed til omgående at reagere, hvis han på daværende tidspunkt havde ønsket det.«

I fakultetets skrivelse af 3. juni 1987 var det oplyst, at nødvendigheden af fremtidige reduktioner havde været drøftet løbende siden 1983. Undervisningsministeriet havde for den konkrete reduktion for 1986 kun givet universitetet en kort frist med hensyn til en plan for personalereduktioner. B var ved breve af 13. og 24. maj 1985 fra bestyreren for Kemisk Laboratorium II blevet underrettet om dels nedsættelse af det fagkyndige udvalg og bestyrerens redegørelse til udvalget på B's vegne, dels at udvalget havde indstillet nedlæggelse af området organisk polarografi og dermed hans stilling. Fakultetet fandt intet urigtigt i, at egne medarbejdere havde deltaget i rådgivningsprocessen i forbindelse med reduceringerne. Fakultetet beklagede, at fakultetsrådet ikke på mødet den 8. oktober 1985 havde fået oplyst, at B ikke var repræsenteret ved tillidsrepræsetant - men henviste til, at B ikke selv havde reageret på de underretninger, han havde modtaget med skrivelserne af 13. og 24. maj 1985 fra laboratoriebestyreren.

Direktoratet for de Videregående Uddannelser henholdt sig i en udtalelse af 31. august 1987 til universitetets udtalelse.

Efter at advokat A havde modtaget kopi af de nævnte udtalelser, oplyste han i en skrivelse til Undervisningsministeriet bl.a., at B aldrig havde modtaget skrivelsen af 13. maj 1985. Dagen efter, at han havde modtaget skrivelsen af 24. maj 1985, rejste han tilbage til Danmark, hvor han var sygemeldt indtil 24. oktober 1985.

I skrivelsen af 11. maj 1988 meddelte Undervisningsministeriet følgende (punkterne svarer til de af advokat A opstillede 4 klagepunkter):

»...

Ad 1. Ministeriet kan henholde sig til sin skrivelse af 30. september 1986, idet man for så vidt angår det faglige udvalgs indstilling skal bemærke, at man ikke finder grundlag for at betvivle, at udvalget som anført i indstillingen har inddraget både forsknings- og undervisningsopgaver under de funktioner, der skulle tages hensyn til, og ligeledes har ladet de administrative opgaver indgå i overvejelserne. Man må forstå indstillingen således, at hensynet til varetagelsen af de undervisningsmæssige og administrative opgaver ikke har givet anledning til særlige bemærkninger, me-

dens der skønnes at have været afgørende hensyn at tage til et eksisterende forskningspotentiel.

Ad 2. Ministeriet finder efter det oplyste, at sagen har været fyldestgørende oplyst og forberedt, idet der inden for det forholdsvis korte tidsrum, som universitetet havde til rådighed til at opfylde de bevillingsmæssige forudsætninger for 1986, blev foretaget en fagkyndig vurdering af, hvorledes fakultetet bedst kunne varetage sine opgaver med hensyn til undervisning, forskning og administration med en reduceret medarbejderstab.

Man finder ikke grundlag for at kritisere, at laboratoriebestyreren i (B's) fravær søgte at varetage hans interesser ved udarbejdelsen af den omtalte redegørelse, og man må i den forbindelse lægge vægt på, at bestyreren samtidig søgte at underrette (B) om situationen og om indholdet af den udarbejdede redegørelse, jf. brev af 13. maj 1985...

Ad 3. Modstridende interesser mellem de ansatte i forbindelse med en kollegial styreform kan give anledning til særlige habilitetsproblemer i en nedskæringssituation som den foreliggende og til overvejelser med hensyn til nedsættelsen og sammensætningen af et udvalg med repræsentation for de videnskabelige medarbejdere. Nedsættelsen af udvalget må imidlertid efter ministeriets opfattelse begrundes som en i omstændighederne rimeligt begrundet fremgangsmåde, der har kunnet tjene til tilvejebringelse af et sagligt grundlag for en stillingtagen og til herigennem så vidt muligt at forebygge interessekonflikter ved den efterfølgende kollegiale behandling, og man mener ikke at kunne afvise nødvendigheden af en repræsentation for medarbejdere i udvalget med kendskab til forholdene på instituttet. Inddragelsen af udefra kommende i udvalget må i den forbindelse ses som en styrkelse af de faglige hensyn. Man går endvidere ud fra, at de kollegiale organer ved udpegningen af medlemmerne af udvalget og behandlingen af dettes indstilling har været fuldt opmærksomme på habilitetsspørgsmålet.

Ministeriet finder herefter ikke grundlag for at kritisere udvalgets nedsættelse og sammensætning. Det kan imidlertid forekomme mindre fornødent, at der af udvalget ud over indstilling om nedlæggelse af områder er afgivet udtalelse om områder, der i særlig grad bør holdes uden for nedskæringer, når tillige henses til, at eventuelle senere nedskæringer må ske ud fra en vurdering af forholdene til den tid.

Ad 4. Ministeriet finder, at universitetet på rimelig måde har søgt at underrette (B) om situationen, og at han med modtagelsen af laboratoriebesty-

rerens brev af 24. maj 1985 også - som af universitetet anført - havde haft mulighed for at reagere.

Man skal i denne forbindelse ... gøre opmærksom på, at spørgsmålet om nedlæggelse af områder og de deraf følgende afskedigelser også var genstand for behandling efter mødet den 28. maj 1985 i fakultetsrådet, der først tog endelig stilling til afskedigelsesspørgsmålet den 8. oktober 1985, hvorefter afskedigelsen blev meddelt af rektor ved skrivelse af 25. oktober 1985.

Ministeriet finder ikke holdepunkter for antagelsen af, at den meddelte afskedigelse skulle være uden saglig begrundelse eller være båret af usaglige hensyn.

Det tilføjes, at ministeriet som anført i skrivelse af 30. september 1986 ikke er kompetent til at tage stilling til de faglige spørgsmål, der indgår i sagen, og at ministeriet efter § 35, stk. 2, i lov af 13. juni 1973 om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner kun ville have kunnet tilsidesætte den trufne afgørelse, såfremt den havde måttet anses for stridende mod lovgivningen eller almindelige retsgrundsætninger.«

Advokat A fastholdt i en skrivelse af 15. juni 1988 til mig det, han havde anført i sin skrivelse af 24. april 1987.

Jeg udtalte følgende i en skrivelse til advokat A:

»Deres klage og Undervisningsministeriets stillingtagen til klagen angår følgende 4 forhold, som er blevet behandlet i den angivne rækkefølge:

1. Opdelingen af områder, der blev ført så langt, at områderne var be-mandet med en enkelt medarbejder, var en usaglige omgåelse af anciennitetsprincippet.
2. Den tid, der blev givet til at afgive en indstilling, var for kort.
- 3.3 af det særlige udvalgs medlemmer var inhabile.
4. (B) havde ikke haft lejlighed til at afgive en udtalelse, før beslutningen om afskedigelse af ham blev truffet.

Jeg bemærker først, at jeg i den givne sammenhæng ikke finder at have fuldt tilstrækkelig anledning til at gå nærmere ind på, i hvilket omfang afskedigelsesmyndigheden kan lægge vægt på de retningslinjer af 24. juni 1983, som er udarbejdet af Hovedsamarbejdsudvalget ved Købehavns

Universitet vedrørende afskedigelser. Jeg finder imidlertid anledning til at fremhæve det, Undervisningsministeriet har anført i skrivelsen af 30. september 1986 til (B) om anciennitetsprincippet:

»... bemærke, at det for spørgsmålet om stillingsnedlæggelse og dermed afsked afgørende først og fremmest må være en faglig planlægning med stillingtagen til, hvilke områder der i den givne situation kan beskæres eller nedlægges, og at det er pålagt universitetet at gennemføre besparelser i overensstemmelse hermed...«

Jeg vil først tage stilling til inhabilitetsspørgsmålet:

Det særlige udvalg blev nedsat og afsluttede sit arbejde i 1985, dvs. før ikrafttræden den 1. januar 1987 af forvaltningsloven.

Forvaltningsloven indeholder i kapitel 2 regler om inhabilitet. Forvaltningslovens inhabilitetsregler er imidlertid - på linje med en række andre bestemmelser i forvaltningsloven - i vid udstrækning en lovfæstelse af den retstilstand, der var gældende forud for ikrafttrædelsen af forvaltningsloven. Jeg vil derfor ved min bedømmelse af inhabilitetsspørgsmålet tage udgangspunkt i forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1, der bestemmer følgende:

»Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis

1) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald...«

Som nævnt ovenfor bestod det særlige udvalg af to medarbejdere fra Danmarks Tekniske Højskole, en medarbejder fra Danmarks Lærerhøjskole og følgende 3 medarbejdere ved Københavns Universitet, Kemisk Centralinstitut:

Forskningsprofessor (C) (aflønnet af Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd), lektor (E) og professor (D).

Udvalgets opgave er beskrevet i det ovenfor ... gengivne kommissorium. I kommissoriet nævnes »gældende retningslinier« for afskedigelser. Jeg går ud fra, at der hermed sigtes til Hovedsamarbejdsudvalgsretningslinjerne fra 1983, jf. at udvalget i indledningen til indstillingen af 22. maj 1985 henviser til disse retningslinjer.

Udvalget har i sin indstilling

for det første udeholdt de faste professorer,

for det andet udvalgt nogle centrale personer for de enkelte områder, der friholdes i en afskedigelsesituation,

for det tredje foretaget en opdeling i områder, der er gået så vidt, at et område i nogle tilfælde kun er bemandet af én person,

for det fjerde foretaget en vurdering af de enkelte områders betydning for Kemisk Centralinstituts samlede fremtidige funktion, og

for det femte anvendt princippet om »sidst ind, først ud« i områder, som ikke findes at have væsentlig betydning for Kemisk Centralinstituts samlede fremtidige funktion.

Denne fremgangsmåde har bl.a. medført, at (B) med en anciennitet på 23 år ved Kemisk Centralinstitut har kunnet afskediges ved anvendelse af princippet om »sidst ind, først ud«.

De tre interne medlemmer af udvalget er på baggrund af beslutninger, der er truffet af udvalget, holdt ude fra de personer, det kunne komme på tale at afskedige.

Professor (D), fordi han er fast ansat professor, og forskningsprofessor (C) og lektor (E), fordi de af udvalget blev fundet at være »centrale personer«.

Efter min opfattelse har de 3 medarbejdere ved Kemisk Centralinstitut haft en sådan særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald, at de må anses for inhabile, jf. **forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1**. Om inhabilitet forelå allerede ved nedsættelsen af udvalget, kunne på baggrund af kommissoriet måske give anledning til en vis tvivl. Da udvalgets fremgangsmåde og indstilling imidlertid var egnet til at få - og også fik - afgørende betydning for den endelige beslutning om de enkelte afskedigelser, må de pågældende medlemmer efter min opfattelse anses for inhabile.

Udvalgets og dermed de tre medarbejders funktion har været indstillende; udvalget har ikke truffet afgørelse i sagen. Efter § 3, stk. 2, foreligger inhabilitet - uanset bestemmelsen i § 3, stk. 1 - ikke, såfremt der som følge af (bl. a.) den pågældendes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne bli-

ve påvirket af uvedkommende hensyn. På baggrund af det ovenfor anførte om indstillingens afgørende betydning for den endelige beslutning om de enkelte afskedigelser kan man efter min opfattelse ikke se bort fra inhabiliteten under henvisning til de pågældende medarbejderes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen.

§ 4, stk. 1, har følgende indhold:

»Bestemmelsen i § 3 gælder ikke, hvis det vil være umuligt eller forbundet med væsentlige vanskeligheder eller betænkelighed at lade en anden træde i den pågældendes sted under sagens behandling.«

Undervisningsministeriet har ikke under sagens behandling taget udtrykkelig stilling til betydningen af denne (senere lovfæstede) bestemmelse, men synes dog at have været inde på nogle overvejelser i tilsvarende retning. Jeg henviser i den forbindelse til ministeriets skrivelse af 11. maj 1987, hvor det anføres, at »man ... ikke (mener) at kunne afvise nødvendigheden af en repræsentation for medarbejdere i udvalget med kendskab til forholdene på instituttet«.

At inddragelse af medarbejdere med kendskab til de interne forhold kan være en nødvendighed i sager af den omhandlede karakter, skal jeg ikke betvivle. Men det forekommer ikke nødvendigt at inddrage medarbejdere på den måde, som det er sket, dvs. som medlemmer af et særligt, sagkyndigt udvalg som det i sagen omhandlede. Udtalelser og indstillinger fra personer eller persongrupper, der er omfattet af § 3, stk. 1, nr. 1, må - og kan - i givet fald indhentes på en sådan måde, at de klart fremstår som selvstændige indlæg fra personer med partslignende interesser, og dermed kan vurderes på denne baggrund (jf. herved Frihagen: *Forvaltningsloven* - Kommentartutgave, 2. udgave, 1986, s. 139). Jeg finder således ikke, at der er tilstrækkelig grundlag for i medfør af de regler, der nu er lovfæstede i § 4, stk. 1, at se bort fra den foreliggende inhabilitet.

Jeg har gjort Undervisningsministeriet bekendt med min opfattelse, og jeg har bedt ministeriet om at underrette mig om, hvad der videre sker i sagen.

Jeg har samtidig meddelt ministeriet, at jeg - såfremt ministeriet ønsker det - er indstillet på at deltage i en drøftelse med ministeriet og Københavns Universitet om dette spørgsmål med henblik på eventuelle, fremtidige situationer af lignende art.

Jeg finder det herefter rigtigst, at jeg på nuværende tidspunkt afstår fra at tage stilling til den opdeling, som førte til enkeltmandsområder. Jeg bemærker dog, at vurderingen af, hvorledes opdeling i områder bør foretages, beror på en faglig vurdering. En sådan vurdering har Undervisningsministeriet ikke mulighed for at efterprøve, jf. § 35 i loven om styrelsen af højere uddannelsesinstitutioner. Min stillingtagen til Undervisningsministeriets afgørelse er undergivet samme begrænsning.

Direktoratet for de Videregående Uddannelser havde i slutningen af marts måned 1985 anmodet om, at der inden udgangen af april måned 1985 forelå indstilling fra fakultetet om, inden for hvilke fagområder der skulle ske besparelser og omfanget af besparelser fordelt på fag.

Myndighederne har flere gange under behandlingen af klagen over, at sagen ikke forelå tilstrækkeligt oplyst, henvist til den korte frist, der var givet til at afgive indstilling.

Jeg finder ikke - i hvert fald på nuværende tidspunkt - at burde udtale mig om, hvorvidt sagen i fornødent omfang, på trods af den knappe tid, forelå tilstrækkeligt oplyst. Jeg har imidlertid fundet samtidig hermed at burde meddele Direktoratet for de Videregående Uddannelser og Undervisningsministeriet, at det er af væsentlig betydning, at universitetsorganerne i en sag med så væsentlige retssikkerhedsmæssige aspekter som afskedigelse af et antal medarbejdere gives den fornødne tid til at tilvejebringe det tilstrækkelige grundlag for afgivelse af indstilling m.v. til direktoratet.

Med hensyn til spørgsmålet, om (B) i fornødent omfang blev hørt inden beslutningen om afskedigelse af ham, henviser jeg til, at (B) ved laboratoriestyrelserens to skrivelser fra maj måned 1985 blev søgt underrettet om situationen med orientering dels om den redegørelse, som bestyreren på hans vegne havde givet det fagkyndige udvalg, dels om udvalgets indstilling. Den endelige beslutning om fakultetsrådets indstilling blev truffet i møde den 8. oktober 1985. (B) havde ikke inden da reageret med indsigelse eller lignende.

Undervisningsministeriets afgørelse kan herefter på dette punkt ikke give mig anledning til bemærkninger.

...«

Undervisningsministeriets departement, Direktoratet for de Videregående Uddannelser og Københavns Universitet ønskede at benytte sig af mit tilsagn om nærmere at drøfte, hvilken fremgangsmåde der kunne anvendes ved fremtidige situationer af lignende art.

Under et møde med repræsentanter for de nævnte myndigheder den 28. februar 1989 tilkendegav jeg nogle generelle synspunkter vedrørende habilitetsvurderingen i forbindelse med fremgangsmåden ved afskedigelse af videnskabelige medarbejdere, herunder hvorledes ansatte fra de berørte områder i givet fald ville kunne inddrages i proceduren.